

حرکت

شماره ۱۵ - ص ص : ۸۷ - ۷۱

تاریخ دریافت : ۸۱/۱۰/۰۳

تاریخ تصویب : ۸۱/۱۲/۱۲

رفتار ورودی و رابطه آن با عملکرد تحصیلی دانشجویان تربیت بدنی

دکتر ابوالفضل فراهانی^۱
استادیار دانشگاه پیام نور

چکیده

رفتار ورودی، به آمادگی فرد برای یادگیری هدف‌های آموزشی اطلاق می‌شود. دستاوردهای پژوهشی نشان می‌دهد برخی از مؤلفه‌های رفتار ورودی نقش حائز اهمیتی در عملکرد تحصیلی دارند. این پژوهش، به بررسی نقش مؤلفه‌های رفتار ورودی شامل سن، جنسیت، نحوه تأمین هزینه‌های تحصیلی و وضعیت اشتغال و تأهل روی عملکرد تحصیلی دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه‌های دولتی کشور در سال ۷۹-۸۰ می‌پردازد. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که دانشجویان در سن ۲۱-۲۵ سال نسبت به سایر گروه‌های سنی موفق‌ترند. علاوه بر این، عملکرد تحصیلی دانشجویان غیرشاغل و کسانی که هزینه تحصیلی‌شان توسط سایرین تأمین می‌شود، در مقایسه با گروه‌های دیگر، بالاتر است که این تفاوت از نظر آماری معنی‌دار می‌باشد. نتایج تحقیق تفاوت آماری معنی‌داری بین عملکرد تحصیلی دانشجویان زن یا مرد و متأهل یا مجرد نشان نمی‌دهد. نتایج تحقیق حاکی از وجود همبستگی معنی‌دار آماری بین متغیرهای سن، جنسیت، اشتغال و نحوه تأمین هزینه‌های زندگی با عملکرد تحصیلی است. روش تحقیق پژوهش حاضر علی - مقایسه‌ای (پس‌رویداد) است. نمونه آماری تحقیق را، ۴۶۰ دانشجوی کارشناسی تربیت بدنی از دانشگاه‌های حضوری و راه دور تشکیل می‌دهند که به شیوه خوشه‌ای تصادفی انتخاب شدند. برای تحلیل داده‌ها از آماره‌های تحلیل رگرسیون، استیودنت، همبستگی، خی دو و کلمونوگراف اسمیرنوف استفاده شد.

واژه‌های کلیدی:

رفتار ورودی، تربیت بدنی و عملکرد تحصیلی.

مقدمه

این مقاله، گزارش پژوهشی است که با هدف بررسی نقش مؤلفه‌های رفتار ورودی^۱ روی عملکرد تحصیلی^۲ دانشجویان تربیت بدنی کشور انجام شد. نخست رفتار ورودی، عملکرد تحصیلی و عوامل مؤثر بر آن با تأکید بر دستاوردهای پژوهشی ارائه می‌شود و پس از معرفی روش‌های به کار گرفته شده، به ارائه یافته‌ها پرداخته می‌شود. در پایان، نتایج به دست آمده، با سایر دستاوردهای پژوهشی مرتبط بررسی می‌گردد.

رفتار ورودی و تأثیر آن بر عملکرد تحصیلی

رفتار ورودی، توانایی‌هایی است که فراگیر پیش از شروع یک مقطع تحصیلی، باید کسب کند. رفتار ورودی، به آمادگی فرد برای یادگیری هدف‌های آموزشی (نهایی و بین راه) اشاره می‌کند. آنچه یادگیرنده قبلاً آموخته است که برای یادگیری مطلب تازه پیش‌نیاز محسوب می‌شود، و همچنین کلیه تجارب مثبت و منفی حاصل از آموخته‌های قبلی را که برای یادگیری مطلب تازه مؤثرند را رفتار ورودی می‌نامیم (۵).

اندازه‌گیری رفتار ورودی فراگیران، عمدتاً فراهم کردن پایه‌ای برای تعیین کفایت آموزش است. اگر در پایان آموزش، سازمان آموزش دهنده متوجه شود که عده‌ای از فراگیران هدف‌های نهایی را کسب نکرده‌اند، یافته‌های رفتار ورودی، سازمان را یاری خواهد کرد تا تصمیم بگیرد که آیا نتیجه به دست آمده براساس آموزش ضعیف بوده یا ناکافی بودن آمادگی (رفتار ورودی) فراگیران. رفتار ورودی، محدود به یک طبقه رفتاری نمی‌شود، بلکه این رفتارها هم جنبه شناختی دارند، هم عاطفی و هم روانی حرکتی (۳).

در این تحقیق، رفتار ورودی فراگیران توسط متغیرهای سن، جنسیت، وضعیت تأهل و

اشتغال و نحوه تأمین هزینه‌های تحصیلی مورد بررسی قرار گرفته است.

عملکرد تحصیلی و عوامل مؤثر بر آن

قبل از بحث در زمینه عملکرد تحصیلی (افت یا پیشرفت)، موضوع یادگیری که با عملکرد تحصیلی ارتباط دارد، را مطرح می‌کنیم. از یادگیری، تعاریف مختلفی ارائه شده که به برخی از آنها از دیدگاه رفتارگرایی اشاره می‌شود. یادگیری، به معنای آنچه دیویی بیان می‌کند، عبارت است از: «دوباره ساختن یا تجدید نظر در تجربیات و تشکیل مجدد آنها به منظور رشد بیشتر». بنابراین، یادگیری یعنی تغییر رفتار از راه تجربه. منظور این است که در سایه تجربه و فعال شدن شاگرد، تغییرات اساسی در عادات، گرایش‌ها و نگرش‌ها، شیوه برخورد و دانش فرد حاصل شود (۶). سیف (۱۳۷۲) بهترین شرحی را که تاکنون از یادگیری به دست آمده، تعریف هلیگارد و ماکویز می‌داند که عبارت است از:

«یادگیری یعنی ایجاد تغییر نسبتاً پایدار در رفتار بالقوه یادگیرنده، مشروط بر آنکه این تغییر بر اثر تجربه رخ دهد» (۵). این تعریف چهار ویژگی مهم زیر را در بر دارد:

الف) تغییر

ب) تغییر نسبتاً پایدار

ج) تغییر نسبتاً پایدار در رفتار بالقوه

د) تغییر نسبتاً پایدار در رفتار بالقوه بر اثر تجربه علوم انسانی

سن و عملکرد تحصیلی

اگرچه برخی مطالعات حکایت از نبود رابطه معنی‌دار بین سن و عملکرد تحصیلی دارد، اما در برخی دستاوردهای تحقیقاتی، به متغیر سن به عنوان عامل مؤثر در عملکرد تحصیلی اشاره شده است. در زیر به نتیجه چند تحقیق مبنی بر وجود یا نبود رابطه بین سن و عملکرد تحصیلی اشاره می‌شود.

در تحقیق زاهدی اصل (۱۳۷۴) با عنوان عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه شاهد، نشان داده شده است که «سن هیچ نقشی در پیشرفت تحصیلی ندارد» (۳).

کریمی (۱۳۷۵) در تحقیق خود مبنی بر بررسی رابطه سن و موفقیت تحصیلی، به نتایج مشابهی دست یافته است. نتایج این تحقیق نیز حاکی از آن است که تفاوت معنی داری بین گروه‌های سنی مختلف وجود ندارد. در تحقیق رکدال (۱۹۸۳) که در زمینه عوامل مؤثر در ترک تحصیلی و موفقیت دانشجویان انجام گرفت، مشخص شد که بین سن و موفقیت تحصیلی همبستگی وجود دارد. این پژوهش در فاصله سال‌های ۱۹۷۰ تا ۱۹۸۲ در دانشگاه آموزش از راه دور نروژ انجام شد (۱۷). کوک^۱ (۱۹۹۰) در نتیجه تحقیق خود که در این مورد در دانشگاه فلوریدا انجام شد نیز نشان داد که بین پیشرفت تحصیلی در گروه سنی دانشجویان ۱۸-۲۲ سال و دانشجویان مسن‌تر در زمینه استفاده از روش‌های یادگیری، تفاوت معنی داری وجود دارد (۹). دلاور (۱۳۷۲) در پژوهشی در زمینه عوامل مؤثر بر مشروط شدن دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی، نشان داد دانشجویان مشروط سن بیشتری داشته‌اند. نتایج این مطالعه حاکی از وجود رابطه معنی دار معکوس بین سن و عملکرد تحصیلی است (۳).

جنسیت و عملکرد تحصیلی

بین سطح عملکرد تحصیلی دختران و پسران، تفاوت‌هایی وجود دارد که از نظر اندازه، موضوع، درس و طول زمان در کشورهای مختلف تغییر می‌کند. به نظر می‌رسد این تفاوت‌ها ریشه اجتماعی دارند (۴). در تحقیقی که با عنوان عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی توسط زاهدی اصل (۱۳۷۴) انجام شد وجود رابطه بین جنس و عملکرد تحصیلی دانشجویان مورد تأیید قرار گرفت. در این مطالعه، محقق نتیجه‌گیری می‌کند که بین جنس دانشجویان و پیشرفت تحصیلی با اطمینان ۹۵ درصد رابطه وجود دارد. این نتیجه نشان‌دهنده پیشرفت بیشتر زنان در مقایسه با مردان است (۳). وودلی^۲ و پارلت^۳ (۱۹۸۳) نیز در تحقیق خود، به وجود رابطه همبستگی بین جنس و عملکرد تحصیلی پی بردند. آنان با انجام این تحقیق در دانشگاه باز انگلستان، نشان دادند که احتمال افت تحصیلی در مردان بیشتر از زنان است، علاوه بر این مردان

1- Cook

2- Woodley

3- Parlett

در ۳۳ درصد درس‌ها، ولی زنان فقط در ۲۷ درصد درس‌ها افت تحصیلی دارند (۲۲).

تأهل و عملکرد تحصیلی

یافته‌های تحقیقاتی در مورد رابطه تأهل و عملکرد تحصیلی، متناقض است و نتیجه مشخص و قاطعی را نمی‌توان از آن برداشت کرد. در برخی تحقیقات، دانشجویان مجرد عملکرد تحصیلی بالاتری داشته‌اند، برخی تحقیقات دیگر نیز به موفقیت دانشجویان متأهل اشاره دارد. زوین لید^۱ (۱۹۹۲) در تحقیقی ارتباط میان وضعیت تأهل و عملکرد تحصیلی را روی ۱۹۹ دانشجوی مجرد و متأهل مورد بررسی قرار داد. نتیجه پژوهش وی دال بر موفقیت دانشجویان متأهل است (۲۳). دلاور (۱۳۷۳) در پژوهشی با هدف بررسی عوامل مؤثر در مشروط شدن دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی، نشان داد احتمال مشروط شدن دانشجویان متأهل بیش از دانشجویان مجرد است (۲).

اشتغال و عملکرد تحصیلی

میزان زمانی که دانشجویان صرف مطالعه و تحقیق می‌کنند، یکی از عوامل مؤثر در یادگیری و پیشرفت تحصیلی آنان است. به همین سبب احتمالاً اشتغال دانشجویان در حرف دیگری جز تحصیل، مؤلفه اثرگذار در پیشرفت تحصیلی است. نتایج مطالعات نیز حاکی از عملکرد تحصیلی بالاتر در دانشجویانی است که صرفاً به تحصیل اشتغال دارند.

ایزنبرگ^۲ و داووست^۳ (۱۹۹۰) در تحقیق خود بر روی یک نمونه ۴۴۵ نفری از دانشجویان دانشگاه باز^۴ انگلستان، نشان دادند که اشتغال روی افت تحصیلی مؤثر است (۱۰). همچنین نتایج تحقیق فیتیان^۵ و کلمنتس^۶ (۱۹۸۰) که در دانشگاه باز انگلستان انجام گرفت، نشان داد ۶۱ درصد پاسخ‌دهندگان عوامل خانوادگی و شغلی را مهمترین عامل در وقوع افت تحصیلی خود

1- Zewin Lied

2- Eisenberg

3- Dowest

4- Open University

5- Phyrhian

6- Glements

می‌دانند (۱۰).

با شرح پیشینه تحقیق مبنی بر شناسایی پژوهش‌هایی که در زمینه عوامل مؤثر بر عملکرد تحصیلی انجام شده، این مطالعه در صدد بررسی نقش متغیرهای وضعیت اشتغال، وضعیت تأهل، سن، جنسیت و نحوه تأمین هزینه‌های تحصیلی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان تربیت‌بدنی کشور است.

روش‌شناسی تحقیق

در این بخش، به شرح روش‌شناسی تحقیق، معرفی ابزارهای گردآوری اطلاعات، جامعه و نمونه آماری و روش نمونه‌گیری پرداخته می‌شود. همچنین روش‌هایی که برای تجزیه و تحلیل یافته‌ها و آزمون فرضیه‌های پژوهش به کار رفته‌است، معرفی می‌شود.

روش تحقیق

برای مقایسه رفتار ورودی و تجربه پیشین آزمودنی‌ها، از روش علی - مقایسه‌ای استفاده شد. به کمک این روش رفتار ورودی شامل سن، جنس، وضعیت تأهل، اشتغال و نحوه تأمین هزینه‌های تحصیلی که احتمالاً در کیفیت یادگیری و پیشرفت تحصیلی مؤثرند، مقایسه شد. در این بخش از پژوهش، کلیه عوامل فوق، متغیر مستقل و "سطح عملکرد تحصیلی" متغیر وابسته است.

روش و ابزار گردآوری اطلاعات

رفتار ورودی آزمودنی‌ها به کمک متغیرهای سن، جنس، وضعیت تأهل، اشتغال و نحوه تأمین هزینه‌های تحصیلی بررسی شد. اطلاعات متغیرهای زیرمجموعه رفتار ورودی که در مورد احوال شخصی آزمودنی‌ها بود، به کمک پرسشنامه‌ای حاوی سؤالاتی در زمینه وضعیت فردی و خانوادگی آزمودنی‌ها به دست آمده. این پرسشنامه شامل دوازده سؤال پاسخ بسته در مورد احوال شخصی آزمودنی‌ها بود.

جامعه آماری، تعداد نمونه و روش نمونه گیری

جامعه آماری تحقیق حاضر را، ۴۲۰۰ نفر از دانشجویان رشته تربیت بدنی مقطع کارشناسی دانشگاه‌های دولتی کشور در سال تحصیلی ۷۹-۸۰ تشکیل می‌دهند. از این تعداد حدود ۳۶۰۰ نفر در نظام حضوری و ۶۰۰ نفر در نظام راه دور شاغل به تحصیل اند. حجم نمونه ۴۶۰ نفر بودند که از شش دانشگاه حضوری (اراک، بوعلی همدان، تهران، تربیت معلم تهران، فردوسی مشهد و گیلان) و شش مرکز دانشگاه پیام نور در اردبیل، بهشهر، شهرکرد، گنبد کاووس، گلپایگان و رامین انتخاب شدند.

با توجه به وسعت جامعه آماری و ماهیت پژوهش، نمونه‌گیری از جامعه آماری در دو مرحله الف) طبقه‌ای^۱ و ب) خوشه‌ای تصادفی^۲ انجام شد.

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

در این پژوهش، برای به دست آوردن میانگین، انحراف استاندارد، بررسی همبستگی و روابط میان متغیرها، از شاخص‌های آماری توصیفی استفاده شد. برای مقایسه نمره‌های آزمودنی‌ها با ویژگی‌های فردی مختلف، از آزمون پارامتریک t استودنت^۳ و برای مقایسه تعداد آزمودنی‌ها از نظر جنس، سن و سایر متغیرهای اسمی دیگر، از آزمون ناپارامتریک خی دو^۴ و کلمو نوگراف اسمیرنوف^۵ استفاده شده است. از ضریب همبستگی اسپیرمن نیز برای آزمون همبستگی بین عملکرد تحصیلی با سایر متغیرهای مستقل با مقیاس اسمی شامل سن، جنس، وضعیت اشتغال و تأهل و نحوه تأمین هزینه‌های تحصیلی بهره گرفته شد. سطح معنی داری قابل پذیرش در این پژوهش، حداقل ۵ درصد است. کلیه مراحل آماری با رایانه و از طریق نرم‌افزار آماری SPSS V.10^۶ انجام شد.

1- Stratified Sampling

2- Chuster Sampling

3- T.Student

4- Chi-Square

5- Kolmogorov Smirnov

6- Statistical Pskage for Social Science

نتایج و یافته‌های تحقیق

در بررسی رفتار ورودی، نخست چهار متغیر سن، وضعیت اشتغال، تأهل و نحوه تأمین هزینه‌های تحصیلی دانشجویان با یکدیگر مقایسه شده، سپس عملکرد تحصیلی دانشجویان با ویژگی‌های فردی مختلف و همچنین همبستگی بین متغیرهای تحقیق نشان داده شده است.

رفتار ورودی

جدول زیر، وضعیت جنس، اشتغال، تأهل و نحوه تأمین هزینه‌های تحصیلی آزمودنی‌ها را نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود، دانشجویان بیشتر مؤنث‌اند، جز تحصیل حرفه دیگری ندارند، مجردند و هزینه تحصیل آنها بیشتر توسط خانواده‌شان تأمین می‌شود.

جدول ۲، سن آزمودنی‌ها را نشان می‌دهد. همان‌طور که ملاحظه می‌شود، گروه سنی ۲۱-۲۵ سال نسبت به سایر گروه‌های سنی بالاتر است و ۷۲/۶ درصد دانشجویان رشته تربیت‌بدنی در دامنه سنی ۲۱-۲۵ قرار دارند.

عملکرد تحصیلی

گزارش توصیفی عملکرد تحصیلی آزمودنی‌ها، در جدول ۳ درج شده است. در این جدول، میانگین کل دروس نظری نمونه تحقیق شامل دروس فیزیولوژی ورزشی، تغذیه ورزشی، حرکات اصلاحی، حرکت شناسی، رشد و تکامل حرکتی، مدیریت و طرز اجرای مسابقات و مبانی روانی اجتماعی در تربیت‌بدنی و دروس عملی شامل کشتی، فوتبال و دو و میدانی به همراه سایر آماره‌های مورد نیاز در تحلیل یافته‌ها آورده شده است.

جدول ۱- سایر مؤلفه‌های رفتار ورودی آزمودنی‌ها

مؤلفه‌های رفتار ورودی	جنسیت		وضعیت اشتغال			وضعیت تأهل		نحوه تأمین هزینه تحصیلی
	زن	مرد	شاغل	غیر شاغل	مجرد	متاهل	توسط خانواده	
اندازه نمونه	۲۵۹	۱۹۱	۱۴۴	۳۰۷	۳۲۴	۱۲۵	۱۲۸	
تعداد	۷۰۵۷	۷۰۴۳	۷۰۳۲	۷۰۶۸	۷۰۷۲	۷۰۲۷	۷۰۲۷	
درصد								

جدول ۲- سن آزمودنی‌ها

سن	کمتر از ۲۰ سال	
	۲۰-۲۱ سال	۲۵-۲۶ سال
اندازه نمونه	۶۳	۳۳۴
تعداد	۷۰۱۳	۷۰۷۲
درصد		

جدول ۳- نمره‌های صملکرد آزمودنی‌ها در دروس نظری و عملی

شاخص‌های آماری	تعداد	دامنه	حد اقل	حد اکثر	میانگین معیار	انحراف معیار	واریانس	نوع دروس
								دروس نظری
تعداد	۴۶۰	۱۴/۶۷	۴/۶۶	۱۹/۳۳	۱۳/۴۹	۲/۹۱	۸/۴۹	
دامنه	۲۲۱	۱۳/۵	۶	۱۹/۵	۱۳/۸۶	۲/۶۶	۷/۰۸	
حد اقل								
حد اکثر								
میانگین								
انحراف معیار								
واریانس								

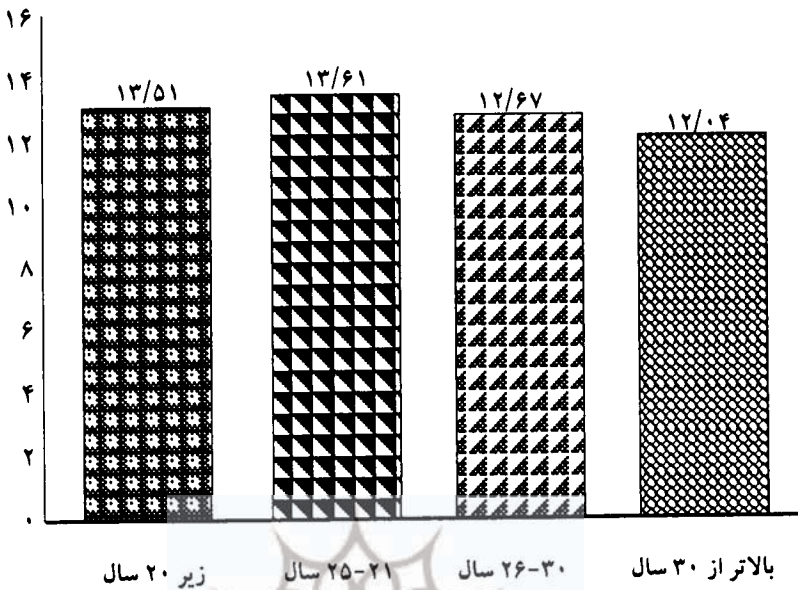
مقایسه عملکرد تحصیلی آزمودنی‌ها با ویژگی‌های فردی مختلف

این آزمون، برای سنجش عملکرد تحصیلی آزمودنی‌ها با ویژگی‌های فردی مختلف صورت گرفته است. نتیجه این بررسی در جداول ۴ تا ۶ درج شده است.

همان‌طور که جدول ۴ نشان می‌دهد، تفاوت بین عملکرد تحصیلی آزمودنی‌ها در گروه سنی ۲۱-۲۵ سال با گروه سنی ۲۶-۳۰ سال در سطح $\alpha = 0/05$ معنی‌دار است و تفاوت آماری معنی‌داری بین عملکرد تحصیلی آزمودنی‌ها در سایر گروه‌های سنی دیده نمی‌شود.

جدول ۴- مقایسه عملکرد تحصیلی دانشجویان در گروه‌های سنی مختلف

گروه سنی	گروه‌های سنی	اختلاف میانگین‌ها	خطای معیار	سطح معنی‌داری
زیر ۲۰ سال	۲۱-۲۵ سال	-۰/۱۰۵	۰/۴	۰/۷۹۳
	۲۶-۳۰ سال	۰/۸۳۵	۰/۵۶	۰/۱۴۳
	بالاتر از ۳۱ سال	۱/۰۹	۰/۹۵	۰/۲۵۳
۲۵-۲۱ سال	کمتر از ۲۰ سال	-۰/۱۰۵	۰/۴	۰/۷۹۳
	۲۶-۳۰ سال	۰/۹۴	۰/۴۶	۰/۰۴۳
	بالاتر از ۳۱ سال	۱/۱۹	۰/۸۹	۰/۱۸۲
۲۶-۳۰ سال	کمتر از ۲۰ سال	-۰/۸۳	۰/۵۶	۰/۱۴۳
	۲۱-۲۵ سال	۰/۹۴	۰/۴۶	۰/۰۴۳
	بالاتر از ۳۱ سال	۰/۲۵	۰/۹۸	۰/۷۹۵
بالاتر از ۳۱ سال	کمتر از ۲۰ سال	-۱/۹۰	۰/۹۵	۰/۲۵۳
	۲۱-۲۵ سال	۱/۱۹۵	۰/۸۹	۰/۱۸۲
	۲۶-۳۰ سال	-۰/۲۵	۰/۹۸	۰/۷۹۵

زیر ۲۰ سال   ۲۱-۲۵ سال   ۲۶-۳۰ سال   بالاتر از ۳۰ سال

نمودار ۱- عملکرد تحصیلی آزمودنی‌ها در چهار گروه سنی

مؤلفه‌های رفتار ورودی و عملکرد تحصیلی

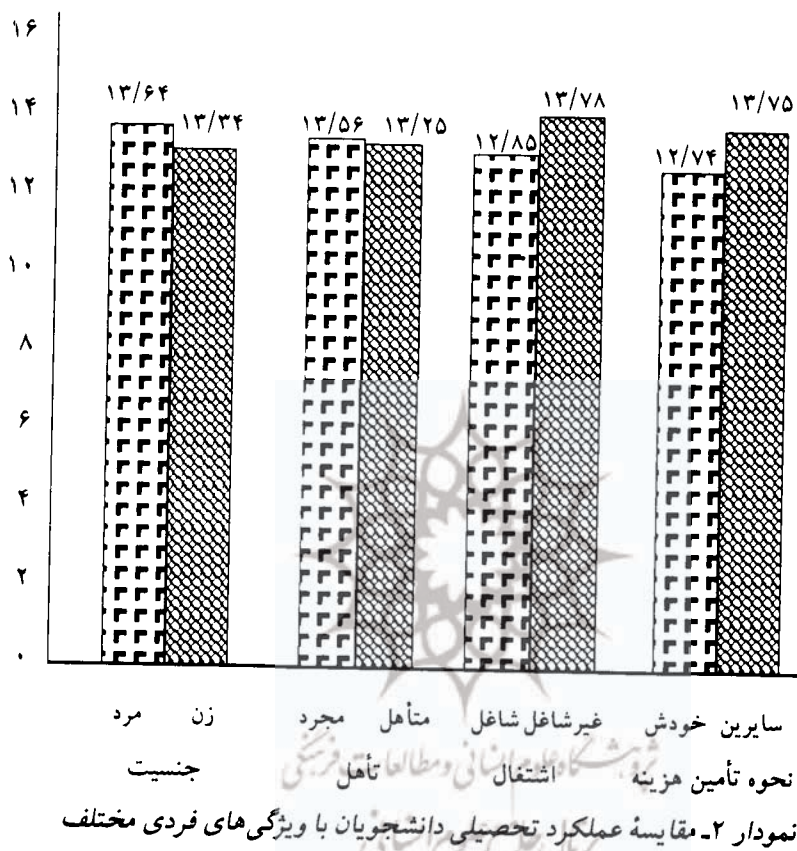
جنس - آزمون آماری نشان می‌دهد که تفاوت معنی‌داری بین عملکرد تحصیلی دانشجویان زن و مرد وجود ندارد. میانگین نمره‌های دانشجویان مرد ۱۳/۶۴ و دانشجویان زن ۱۳/۳۴ بوده‌است که این اختلاف از نظر آماری معنی‌دار نیست.

وضعیت تأهل - آزمون آماری نشان می‌دهد که بین عملکرد تحصیلی دانشجویان متأهل و مجرد تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. میانگین نمره‌های دانشجویان مجرد ۱۳/۶۵ و دانشجویان متأهل ۱۳/۲۵ بوده‌است که این اختلاف از نظر آماری معنی‌دار نیست.

نحوه تأمین هزینه تحصیل - آزمون آماری نشان می‌دهد که عملکرد دانشجویانی که هزینه تحصیلی آنان توسط خانواده‌شان تأمین می‌شود، نسبت به کسانی که خودشان تأمین‌کننده مخارج تحصیلی بوده‌اند، بالاتر است. این اختلاف از نظر آماری در سطح $\alpha = 0/001$ معنی‌دار است.

وضعیت اشتغال - آزمون آماری نشان می‌دهد که عملکرد تحصیلی دانشجویان غیرشاغل با میانگین نمره ۱۳/۷۸ نسبت به دانشجویان شاغل با میانگین ۱۲/۸۵، بالاتر است. این اختلاف

از نظر آماری در سطح $\alpha = 0/002$ معنی دار است.

همبستگی بین رفتار ورودی و عملکرد تحصیلی

با توجه به وجود تفاوت معنی دار بین برخی عوامل پیشینه تحصیلی آزمودنی‌ها، همبستگی بین این عوامل با عملکرد تحصیلی دانشگاهی نیز بررسی شد.

همبستگی بین متغیرهای اسمی تحقیق شامل نوع دیپلم متوسطه، سن، جنس، وضعیت تاهل و اشتغال و نحوه تأمین هزینه‌ها با عملکرد تحصیلی به شرح زیر است:

سن - بین سن و عملکرد تحصیلی، همبستگی منفی وجود دارد. این همبستگی نیز $0/11$ و از نظر آماری در سطح $\alpha = 0/03$ معنی دار است.

جدول ۵- مقایسه عملکرد تحصیلی دانشجویان در مؤلفه‌های مختلف رفتار ورودی

سطح معنی دار	مشاهده شده	T	خطای میانگین	انحراف معیار	میانگین	تعداد	شاخص‌های آماری مؤلفه‌های رفتار ورودی	
							جنسیت	وضعیت تأهل
۰/۲۸۸	۱/۰۶		۰/۲۲	۳/۰۵	۱۳/۶۴	۱۹۱	مرد	
							زن	
۰/۳۰۹	۱/۰۱		۰/۱۶	۲/۹۶	۱۳/۵۶	۳۲۴	مجرد	
							متاهل	
۰/۰۰۲	-۳/۳۵		۰/۲۵	۳/۰۲	۱۲/۸۵	۱۴۴	شاغل	
							غیرشاغل	
۰/۰۰۱	-۳/۱۷		۰/۲۷	۳/۱۲	۱۲/۷۴	۱۲۸	توسط دانشجو	
							توسط خانواده	

جنس - همبستگی بین جنسیت با عملکرد تحصیلی ۰/۰۷ نشان داده شده است. اگرچه مردان نسبت به زنان دارای عملکرد تحصیلی بالاتری بودند، اما این همبستگی از نظر آماری معنی دار نیست.

وضعیت اشتغال - بین وضعیت اشتغال و عملکرد تحصیلی نیز رابطه منفی و معنی دار وجود دارد. همبستگی بین این دو متغیر ۰/۱۲ و از نظر آماری در سطح $\alpha = ۰/۰۰۲$ معنی دار است. در این تحقیق نشان داده شد کسانی که صرفاً به تحصیل اشتغال داشته‌اند، نسبت به کسانی که علاوه بر تحصیل، به انجام سایر امور اشتغال داشته‌اند، از نظر تحصیلی در وضعیت بالاتری قرار دارند.

نحوه تأمین هزینه‌های تحصیلی - بین وضعیت تأمین هزینه‌های تحصیلی و عملکرد تحصیلی، همبستگی وجود دارد. همبستگی بین این دو متغیر ۰/۱۵ و از نظر آماری در سطح $\alpha = ۰/۰۲$ معنی دار است. این بخش تحقیق نشان می‌دهد که عملکرد تحصیلی دانشجویانی که هزینه تحصیلی آنان توسط خانواده‌شان (سایرین) تأمین می‌شود، نسبت به کسانی که خودشان تأمین‌کننده مخارج تحصیلی‌شان هستند، در وضعیت بالاتری قرار دارد.

جدول ۶- همبستگی بین برخی متغیرهای اسمی تحقیق با عملکرد تحصیلی

نحوه تأمین هزینه تحصیلی	وضعیت اشتغال	وضعیت تأهل	سن	جنس	نوع رشته تحصیلی	ویژگی‌های تحصیلی و فردی	آزمون همبستگی
۰/۱۵۴	۰/۱۲۸	-۰/۱۱	-۰/۱۱	-۰/۰۷	۰/۱۲۲	همبستگی (اسپیرمن)	
۰/۰۰۱	۰/۰۰۲	۰/۰۲۹	۰/۰۳۱	۰/۱۳۵	۰/۰۰۹	سطح معنی داری	
۴۴۹	۴۵۱	۴۳۲	۴۳۰	۴۴۷	۴۵۶	تعداد	

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد بیشترین (۷۲/۶ درصد) دانشجویان دو نظام آموزشی در

گروه سنی ۲۱-۲۵ سال شاغل به تحصیل اند (جدول ۲). در بررسی عملکرد تحصیلی گروه‌های مختلف سنی مشاهده شد که فقط بین گروه سنی ۲۱-۲۵ سال با ۲۶-۳۰ سال تفاوت معنی دار آماری در سطح $\alpha = 0/04$ وجود دارد و تفاوت معنی داری با سنین بالاتر دیده نشد. با وجود برتری عملکرد تحصیلی کل آزمودنی‌های گروه سنی ۲۱-۲۵ سال نسبت به گروه سنی ۲۶-۳۰ سال و عدم وجود تفاوت معنی دار آماری بین این گروه سنی با سایر گروه‌ها، این نتیجه رابطه خطی معنی داری را بین سن و عملکرد تحصیلی نشان نمی‌دهد و در مقایسه با نتایج پژوهش‌های کوک (۱۹۹۰)، مرکدال (۱۹۸۳)، به صورت مشخص‌تری عملکرد تحصیلی بالاتر را در یک گروه سنی ۲۱-۲۵ سال تعیین کرده است.

بین عملکرد تحصیلی دانشجویان زن با میانگین $13/34$ و دانشجویان مرد با میانگین $13/64$ اختلاف معنی دار آماری دیده نشد (جدول ۵). اگرچه نتیجه دستاوردهای پژوهشی زاهدی اصل (۱۳۷۴)، وودلی و پارلت (۱۹۸۳) و کیفوز (۱۹۹۲) دلالت بر عملکرد تحصیلی بالاتر زنان در مقایسه با مردان دارد، اما یافته‌های این پژوهش نتیجه تحقیقات انجام شده فوق را تأیید نمی‌کند.

میانگین نمره‌های عملکرد تحصیلی دانشجویان مجرد $13/56$ و دانشجویان متأهل $13/25$ بوده است که تفاوت بین این دو از لحاظ آماری معنی دار نیست (جدول ۵). سایر پژوهش‌های انجام شده درباره همبستگی بین وضعیت تأهل و عملکرد تحصیلی نیز به نتیجه مشخص و محرز نرسیده است. یافته‌های پژوهش‌ها دلالت بر عملکرد تحصیلی بالاتر در متأهلین (زوبن لید، ۱۹۹۲) و برخی دیگر در مجردین (دلاور، ۱۳۷۳) دارد.

یافته‌های این پژوهش نشان داد که بین عملکرد تحصیلی دانشجویانی که صرفاً به تحصیل اشتغال دارند با دانشجویانی که ضمن تحصیل به حرف دیگری نیز اشتغال دارند، تفاوت معنی داری وجود دارد (جدول ۵). میانگین عملکرد تحصیلی افراد شاغل $12/85$ و میانگین دانشجویان غیر شاغل $13/25$ بوده که این تفاوت در سطح $\alpha = 0/02$ معنی دار است. همچنین یافته‌های پژوهشی ۱۲ درصد همبستگی منفی بین اشتغال و عملکرد تحصیلی نشان داد (دانشجویان غیر شاغل عملکردی تحصیلی بالاتری داشتند). این همبستگی نیز از نظر آماری معنی دار است. یافته‌های این پژوهش با دستاوردهای پژوهشی داووست (۱۹۹۰)، فیتیان و

کلمنتس (۱۹۸۰) و دلاور (۱۳۷۳) همخوانی دارد.

در این تحقیق همبستگی بین دو متغیر اشتغال و نحوه تأمین هزینه تحصیلی ۹۱ درصد بوده است. به علاوه عملکرد تحصیلی دانشجویانی که هزینه تحصیل آنان توسط سایرین تأمین می شود، با میانگین ۱۳/۷۵ نسبت به عملکرد تحصیلی دانشجویانی که خودشان تأمین کننده مخارج تحصیلی شان بوده اند، با میانگین ۱۲/۷۴ بالاتر است و این تفاوت در سطح $\alpha = 0/01$ معنی دار است. این نتیجه با یافته های پژوهش جان پی کیوز (۱۹۹۴) همخوانی دارد.

در پیشینه تحقیق بحث شد که رفتار ورودی به آمادگی فرد برای رسیدن به هدف های آموزشی (نهایی و واسطه) اشاره می کند که به یک طبقه رفتاری خاص محدود نمی شد و هر سه طبقه شناختی، عاطفی و روانی - حرکتی را در بر می گرفت. همچنین غالب تحقیقات به وجود رابطه بین رفتار ورودی (پیشینه علمی و برخی ویژگی های فردی و انگیزشی) با عملکرد تحصیلی اشاره داشتند. این پژوهش نیز در بسیاری موارد همبستگی و رابطه بین چند متغیر از جمله سن، وضعیت اشتغال و نحوه تأمین هزینه تحصیلی را با عملکرد تحصیلی نشان داد. این یافته ها توجه بیشتر مسئولان و متولیان امر آموزش عالی را به زیرساخت های آموزشی یادآور می شود و لزوم برنامه های مدون برای شناسایی ویژگی های فردی فراگیران را در فرایند یاددهی - یادگیری مورد تأکید قرار می دهد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رتال جامع علوم انسانی

منابع و مأخذ

- ۱- پورکاظمی، حسین. "عوامل مؤثر در موفقیت تحصیلی"، گزارش گردهمایی اعضای هیأت علمی دانشگاه پیام نور، ۱۳۷۹.
- ۲- دلاور، علی. "روش های تحقیق در روان شناسی و علوم تربیتی"، دانشگاه پیام نور، ۱۳۷۳.
- ۳- زاهدی اصل، محمد. "عوامل مؤثر در پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه شاهد"، نشریه علمی دانشگاه شاهد، ۱۳۷۴، سال سوم، شماره های ۹، ۱۰ و ص ۵۲.
- ۴- رئیس دانا، فرخ لقا. "دنیای یادگیری در مدرسه"، پژوهشکده تعلیم و تربیت آموزش و پرورش، ۱۳۷۶، ص ۴۱.

- ۵- سیف، علی اکبر. "روان شناسی تربیتی"، چاپ سوم، دانشگاه پیام نور، ۱۳۷۴.
- ۶- شریعتمدازی، علی. "رسالت تربیت و علمی مراکز آموزشی، سمت، ۱۳۷۴.
- ۷- فراهانی، ابوالفضل و فردانش، هاشم. "مقایسه عملکرد تحصیلی دانشجویان تربیت بدنی نظام حضوری و راه دور"، فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی، ۱۳۸۰، شماره های ۲۱ و ۲۲.
- ۸- کریمی، محمدحسین. "پیش بینی پیشرفت تحصیلی دانشجویان با توجه به متغیرهای تحصیلی و ویژگی های شخصی"، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۷۵.
- 9- Cook, Lenda. "Relationship among learning style, awareness, academic achievement and lecue of control of community colley students" University of Florida , 1990.
- 10- Eisenberg, E., Dowsett, T., "Students drop-out from a distance education project course: A new method of analysis". Distance Education. 1990, 11(2).
- 11- Enarm, Skalvik and Pichard J. Rankin. "Emotionl mood and memory in children" , Journal of Educational Psychology. 1990, 82(3).
- 12- Farahani, Abolfazl, & Jafari Gohar, Manoochehr. "A comparative study of the financial expenditures of physical education courses in distance education system and the traditional education system at university level". Economics of distance education. AAOU, VII Annual conference book. Open Learning Institute of Hong Kong . 1993.
- 13- Fraser, B.J.Walbery. H.J. "Welch systheses of educational productivity research "International Journal of Educational Reserach. 1987.
- 14- Holemberg, B. "Theory and practice of distance education", Routledge, London. 1997.
- 15- Kerlinger.Fred N Elzar. J. Pathazdr,"Multiple regression in behavioral

research"; Hilt, Rinehart New York 1973.

16- Lockyear F.E,"A Guide to the academic placement of students in educational institutions of the Us.NACRA". world educational series 1986, P :138.

17- Rekkedal Torstein, "Research in distance education past, Present and future", Norway, 1994.

18- Rekkedal, T."Enhancing students progress in Norway". Teaching at a Distance",1983, (23).

19- Richard Edwards. "Changing places? :Felexibility, lifelong Learning and learning Society". New York: Routledge, 1997.

20- Rowntree, Derok, "Prepaing materials for open distance and flexible learning", Institute of Educational Technology open University 1994.

21- Taylor.J.C, "Distance Education Technologies: The faurth generation. Asttalian of Journal of Educational Technology,1995, 11(2).

22- Woodley, A.Parlett, M."Student drop-out", Teaching at a distance, 1983.

23- Zowin, L."Research droup-out in distance education".Journal of Distance Education ,1992, 8(1).